

„Консорциум „Партньори за ефективно професионално образование“, София, 2014 год.

Задача 6.1. Изготвяне на анализ за резултатите от външното оценяване за всяка една от 20-те секторни мрежи

Анализ на резултатите от външното оценяване. Ефективност на училищата в секторна мрежа Ветеринарна медицина.

Съдържание

1. Уводни думи.....	2
2. Икономически показатели и тенденции	2
3. Секторна мрежа „Ветеринарна медицина“	3
4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността.....	4
Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.....	6
Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности	6
Управление на училището в секторна мрежа Ветеринарна медицина	10
Училищна среда.....	14
Организацията на учебния процес и оценяването	17
Партньорства и родителско участие	19
Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация	21
Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот.....	22
Ученици, положили успешно Държавни зрелостни изпити и Държавен изпит по професията	22
Отпаднали ученици	24

<i>Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация.....</i>	26
<i>Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии.....</i>	27
5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарти) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател.....	28
6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.	28

1. Уводни думи

Анализът на секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ е разработен в рамките на проект BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Анализът следва структурата на анализите на резултатите от външното оценяване и ефективността, предложен за секторните мрежи. След представянето на данни за общия икономически контекст за секторите на икономиката, към които основно има принос секторната мрежа, с фокус и върху очакванията за развитието на пазара на труда, е направен анализ за секторната мрежа, базиран на данните за наблюдаваните индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, част от Единната система за управление на професионалното образование. Бенчмаркинг анализът е представен в отделен документ, допълващ анализите за секторните мрежи.

2. Икономически показатели и тенденции

Специалистите по ветеринарна медицина със средно образование получават диплома за „ветеринарен техник“ (регулирана професия), но за да имат пълни права на ветеринарен лекар е необходимо да завършат и висше образование (два университета в България предлагат специалността). Ветеринарният техник може да работи във ферми, където полага грижи за лечение и профилактика на различни видове животни, във ветеринарни клиники, амбулатории, лаборатории, университети, болници, зоологическите градини, резервати. В своята работа те се ръководят от указанията и съветите на ветеринарния лекар и извършват дейностите под негов контрол. Ветеринарният техник може да стане и фермер. В България има над 2100 действащи ветеринарни лекари, според регистъра на Българския ветеринарен съюз – докато броят на ветеринарните техници вероятно е значително по-висок.

В значителна степен състоянието на сектора е свързано със състоянието на животновъдството, както и с възможностите на държавния бюджет (във връзка със заплащането на държавната профилактична програма за животните). И по двата показателя статистиката е негативна – броят на селскостопанските животни намалява значително през последното десетилетие (овцете са намалели с над 100 хиляди до 1.45 милиона, свинете с над 180 хиляди до 600 хиляди, козите са намалели наполовина до 340 хиляди и т.н.), а продукцията в животновъдството спада с 2% за последните 5 години въпреки растеж от 37% за сектора на земеделието като цяло. В същото време държавният бюджет е с дефицити и ограничава размера на плащанията, включително към ветеринарите. Осигурителният доход на ветеринарите е нисък, но и безработица практически няма. Най-устойчивата част от сектора са ветеринарите за домашни животни в големите градове, икономиката на които излезе много по-бързо от кризата. Ако се придвижат някои реформи в сектора на животновъдството, е възможно и в селските райони да се усети известно развитие при ветеринарната дейност в средносрочен период.

3. Секторна мрежа „Ветеринарна медицина“

Секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ включва едно професионално направление - Ветеринарна медицина. В тази секторна мрежа са включени четири училища за целите на настоящия проект.

Област	Община	Населено място	Име на училището
Бургас	Айтос	Айтос	ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО "ЗЛАТНА НИВА"
Пазарджик	Пазарджик	Пазарджик	ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО "ЦАРИЦА ЙОАННА"
Разград	Лозница	Лозница	Професионална гимназия по ветеринарна медицина и земеделие "Александър Стамболийски"
София-област	Костинброд	Костинброд	Професионална гимназия по ветеринарна медицина и селско стопанство "Св. Г. Победоносец"

От посочените в списъка училища Професионална гимназия по ветеринарна медицина и селско стопанство "Свети Георги Победоносец" няма данни. Предложеният анализ на данните и препоръки по отношение на училищата в тази секторна мрежа не би следвало автоматично да се приписват на тази гимназия.

В професионалните гимназии, включени в секторната мрежа, през 2013 година¹ се обучават 1 486 ученици в специалности в областта на селското и горското стопанство. В училищата работят 135 учители. Съотношението ученици на един учител е 11 – второто най-високо сред всички включени в изследването 20 секторни мрежи – 8,95 (при среден показател за всички тях – 8,95).

Средният брой на учениците в гимназиите, включени в проучването в тази секторна мрежа, е по-нисък от средния за всички секторни мрежи и достига 372 ученици (средно за всички секторни мрежи този брой е 466), като на практика това отрежда на мрежата място в първата третина на изследваните секторни мрежи с най-нисък среден брой учащи в училище. Една от професионалните гимназии в тази мрежа е с по-малко от 250 ученици.

Около 44% от преподавателите в избраните училища в секторната мрежа са на възраст над 50 г. – дял, който е съизмерим със средния за 20-те секторни мрежи (44%).

4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността

Анализът следва логиката на идентифицираните в рамките на проекта индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, за които в рамките на проведеното изследване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование, бяха събрани данни.

Данните за гимназиите, включени в проекта и разпределени във двадесет секторни мрежи, са съпоставени и анализирани с данните за професионалните училища, които бяха обхванати в анкетно проучване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование. За да могат да бъдат направени тези сравнения и да бъде коментирано представянето на училищата в секторната мрежа, бе извършен анализ на данните на всички професионални училища, включени в анкетното проучване. Трябва да се има предвид, че не за всички индикатори има данни за всички училища и съвкупността, която реално е използвана при пресмятането на отделни индикатори, може да варира с разлика от няколко десетки училища. Училищата, за които са събрани и анализирани по голямата част от данните, са 317, като в тази бройка са включени и 112 училища, участващи в проекта, за които има събрани достатъчно данни.

В анализите по секторни мрежи и в бенчмаркинг анализа са ползвани основно два типа графики – хистограми и боксплотове. Хистограмите илюстрират отговори на въпроси в скалите, в които те оригинално са зададени на анкетираните и кодирани. Основно са използвани пет и шестстепенни рангови скали с ясно определена посока, в която оценките се подобряват/влошават. Бокспловете илюстрират разпределението по секторни мрежи на точкови оценки от 0 до 100, които се използват в ЕСУПО. Тези точкови оценки са калкулирани на базата на разнообразие от социологически и административни данни, като точната дефиниция на всеки индикатор и методът на изчисление са дадени в приложение. При бокспловете, както е обичайно, кутиите показват 25-тия (отдолу) и 75-тия (отгоре) перцентил.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Напречните линии отдолу и отгоре показват границата, отвъд която са разположени екстремните стойности (съответно минимум – отдолу и максимум - отгоре). Отвъд тези граници като точки са показани конкретни екстремни стойности – училища с необичайно ниски или необичайно високи оценки. За удобство на визуалното сравнение всички графики по секторни мрежи, заедно с графика на обобщаващите стойности за съвкупността, са дадени на обща дъска.

Данните за секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ в приложените фигури са означени с номер 16. За да могат да бъдат представени визуално данните за всички секторни мрежи в сравнителен план, секторните мрежи са означени с номера, както е посочено по-долу¹:

- СЕКТОРНА МРЕЖА 1 ИЗКУСТВА
- СЕКТОРНА МРЕЖА 2 ТЪРГОВИЯ
- СЕКТОРНА МРЕЖА 3 БАНКИ И СЧЕТОВОДСТВО
- СЕКТОРНА МРЕЖА 4 АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ
- СЕКТОРНА МРЕЖА 5 ЕЛЕКТРОНИКА
- СЕКТОРНА МРЕЖА 6 МАШИНОСТРОЕНЕ
- СЕКТОРНА МРЕЖА 7 ЕЛЕКТРОТЕХНИКА
- СЕКТОРНА МРЕЖА 8 ЕНЕРГЕТИКА
- СЕКТОРНА МРЕЖА 9 ХИМИЧНИ ТЕХНОЛОГИИ
- СЕКТОРНА МРЕЖА 10 ТРАНСПОРТ
- СЕКТОРНА МРЕЖА 11 ХРАНИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ
- СЕКТОРНА МРЕЖА 12 ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖИ
- СЕКТОРНА МРЕЖА 13 ДЪРВЕСИНА, ХАРТИЯ, ПЛАСТМАСИ И СЪКЛО
- СЕКТОРНА МРЕЖА 14 СТРОИТЕЛСТВО
- СЕКТОРНА МРЕЖА 15 СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО
- СЕКТОРНА МРЕЖА 16 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
- СЕКТОРНА МРЕЖА 17 ФРИЗЬОРСТВО И КОЗМЕТИКА
- СЕКТОРНА МРЕЖА 18 ХОТЕЛИЕРСТВО
- СЕКТОРНА МРЕЖА 19 РЕСТОРАНТЪОРСТВО
- СЕКТОРНА МРЕЖА 20 ТУРИЗЪМ И СПОРТ

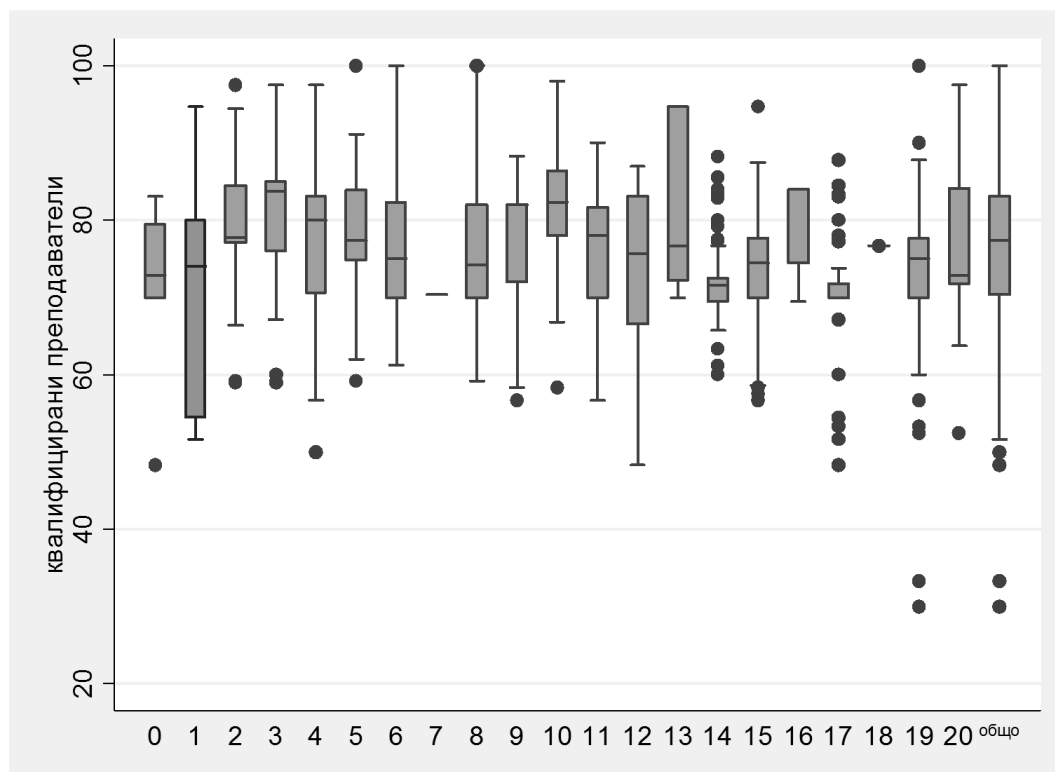
¹ С 0 са означени училищата, за които има налични данни, но не е посочена секторна мрежа

Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.

Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности

Това е комплексен индикатор, построен въз основа на данни от Информационната система на образованието. Изчислява се чрез претеглено сумиране на % учители по професионална подготовка в училищата, които а) отговарят на изискванията за заемане на длъжността с тегло 0.5, б) отговарят на изискванията за преподаване по всички предмети, които преподават с тегло 0.2, в) преподават теория и имат придобита професионално-квалификационна степен с тегло 0.2 и г) са преминали поне 1 курс за обучение в последните 3 години (след 2011 г.).

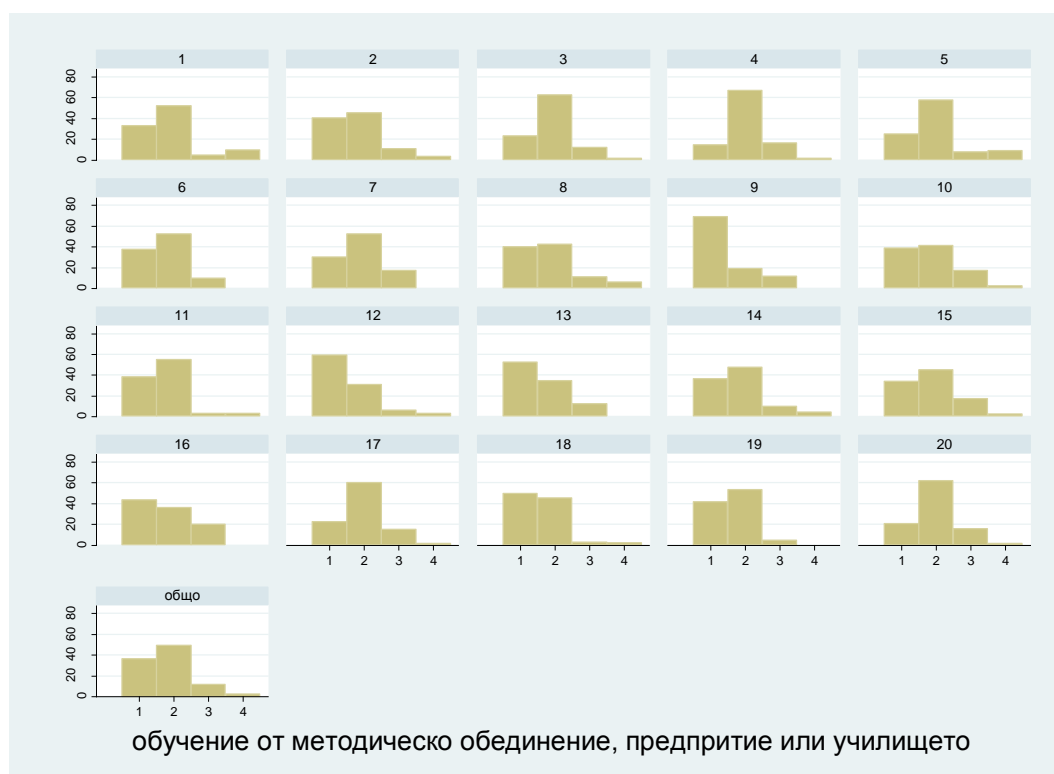
Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа изкуства и в професионалното образование като цяло.

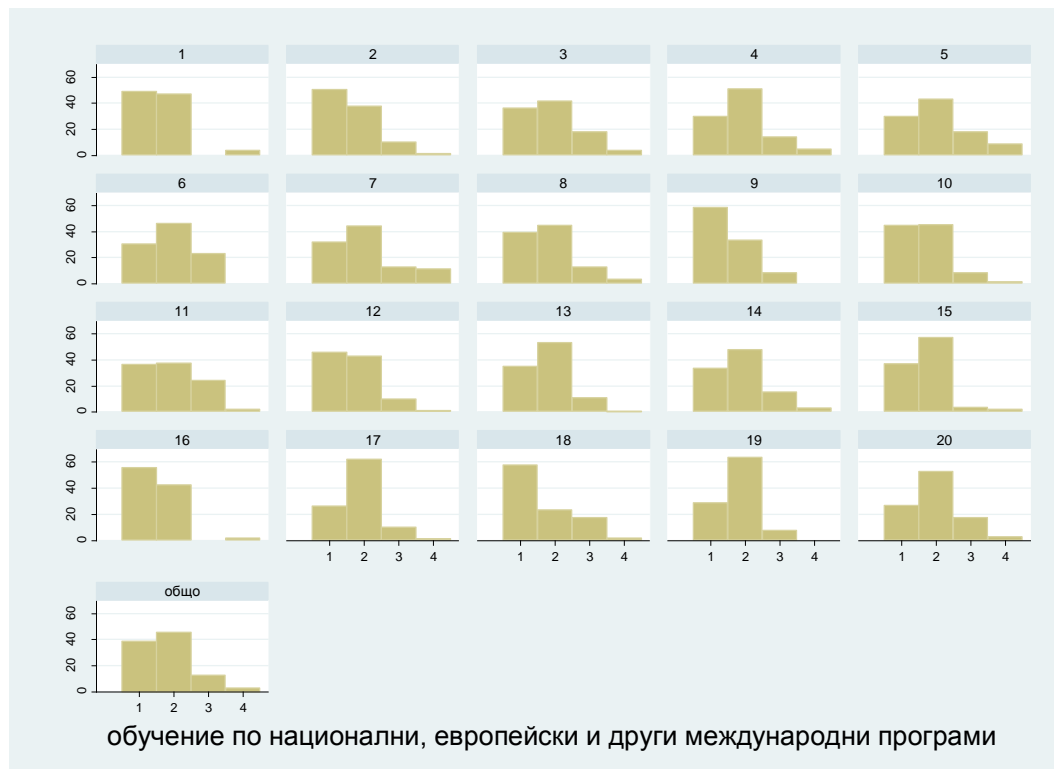
По отношение на дела на квалифицираните преподаватели (Фигура 1) секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ (колона 16) почти съвпада със средните стойности за професионалното образование като цяло. Има струпване на училищата около близки стойности.

В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ има много малък % учители, които не са участвали в обучение за повишаване на квалификацията. Учителите са като цяло доволни от обученията, няма такива, които да смятат, че в обученията не е имало почти нищо полезно. В това отношение секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ е подобна на останалите секторни мрежи в средното професионално образование и показва, че според участвалите, обученията са добри и са имали полза от тях (Фигура 2 и Фигура 3).

Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището

Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми

В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ участието в обучения, организирани от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището, е малко над обичайните стойности за цялото професионално образование - само 26% от учителите не са участвали. Делът на участвалите в обучения, които са организирани в рамките на национални, европейски или международни програми, е сравним със средния за цялото средно професионално образование – 45% от учителите не са участвали в обучения от този тип.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

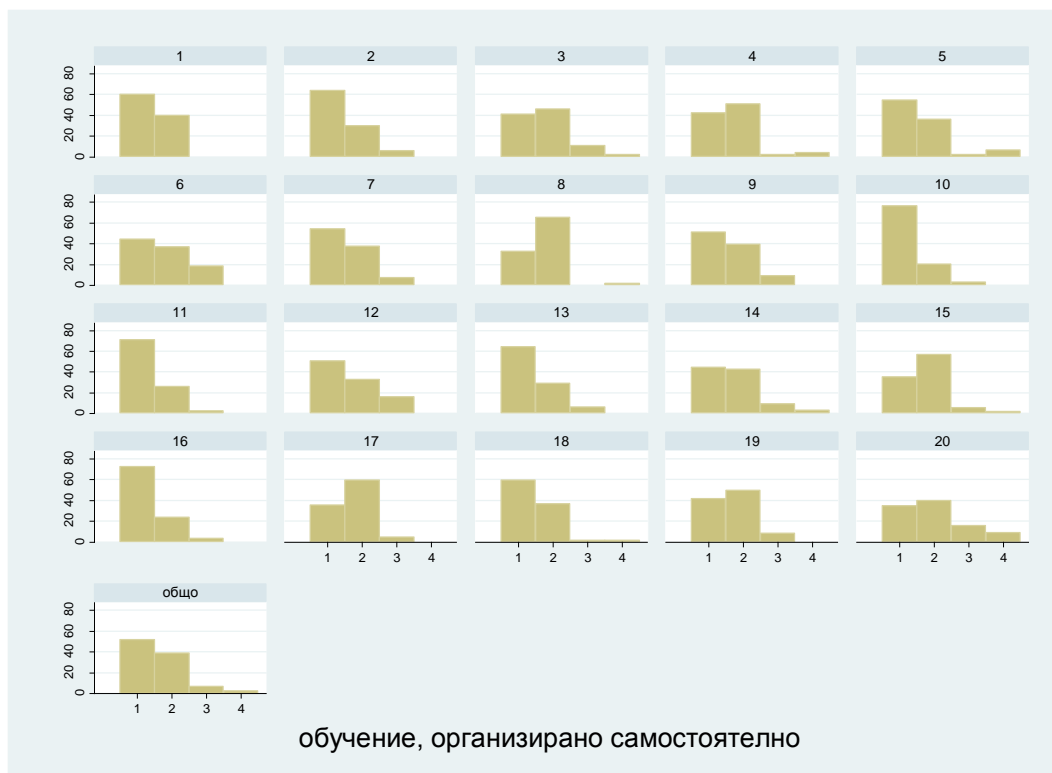

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

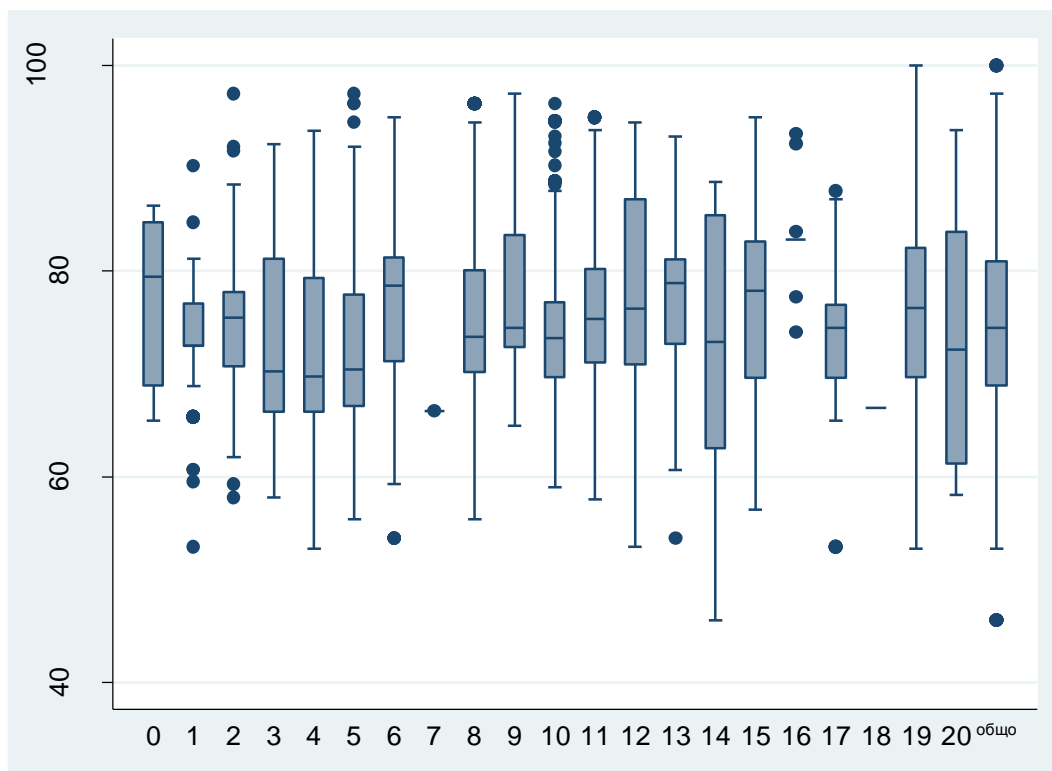
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно

Обученията, които учителите са организирали самостоятелно, за да повишат своята квалификация (Фигура 4), са най-редки. В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ цели 67% от учителите не са участвали в такова обучение. Тук отново удовлетвореността на учителите от тази самостоятелна форма за повишаване на квалификацията е висока.

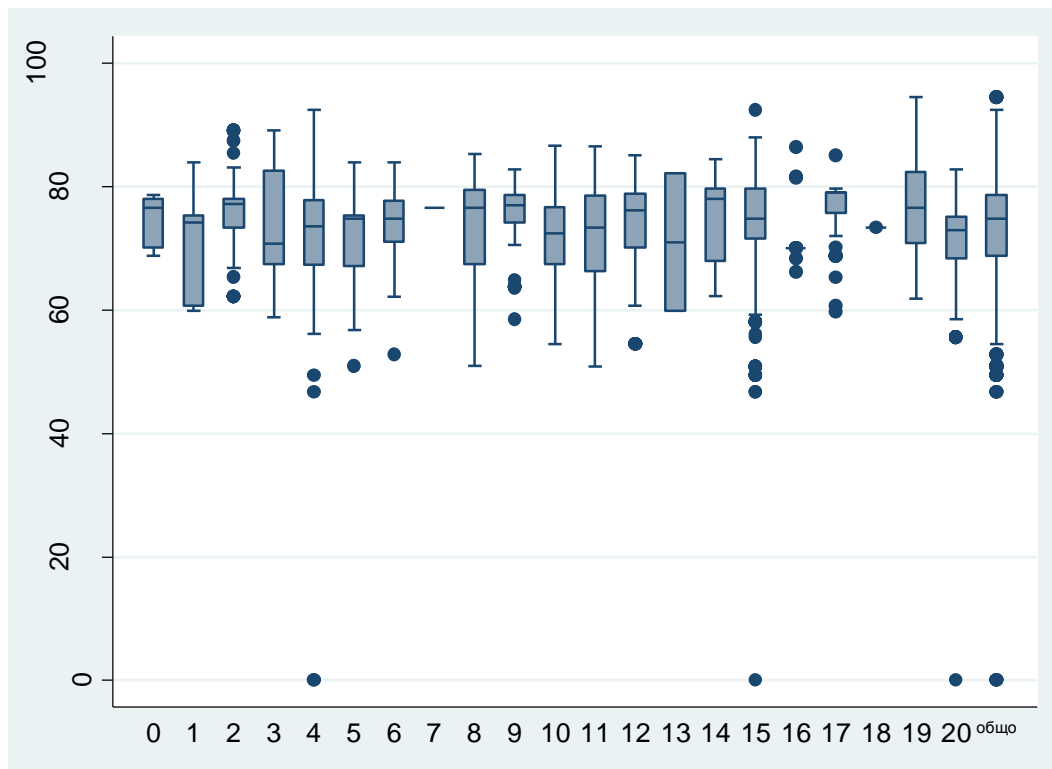
Управление на училището в секторна мрежа Ветеринарна медицина

Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците

Индикаторът измерва степента на постигнатите резултати в областта на управлението на училището. Оценка на управлението на училището според учениците се формира от отговорите на въпроси, зададени на учениците при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование. В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ медианната оценка е по-висока (над 80 точки от 100 възможни) от медианата за всички професионални училища. Оценките на управлението са базирани на мненията на ученици, въпросите към тях се отнасят до достъпа им до информация и практиките на участието им при взимането на решения. В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ няма училища с необичайно ниски оценки. Оценките на учениците от професионалните гимназии в този сектор, включени в проекта на МОН, също са високи - там границата е между 78 и 92 точки, което е абсолютно положителна оценка. Това показва, че голяма част учениците в тази секторна мрежа подкрепят училищните ръководства и техните решения.

Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес

Индикаторът е формиран на базата на оценка по скала от 0 до 100 при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от управлението на училището - системата за управление и взимане на решения в училището.

В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ медианната оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения в училището и за организацията на работния процес е 70 точки от 100 възможни, което е малко под средната за цялото професионално образование. Ако се слезе на ниво професионални гимназии от сектора, участващи в проекта, може да се види, че оценката на учителите е малко по- умерена от тази на учениците, но също е висока - между 68 и 82 точки.

Практиката училищните ръководства да споделят отговорността по управлението на училищата с учителите става все по-популярна в съвременното образование, особено в страните, които имат развита местна демокрация и предоставят голяма автономия на училищата си. Някои изследователи дори считат, че така нареченото разпределено лидерство е най-добрият начин на управление в пост модерния свят и особено в „учещите организации“, каквито трябва да бъдат училищата.

Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения

Скалата на оценките от отрицателна към положителна нараства от ляво на дясно, а нулевата стойност отбелязва неотговорилите (таблица 7). На таблицата се вижда цялостната картина при професионалното образование в България. Учителите в секторна мрежа „Ветеринарна медицина“, които са включени в проекта, потвърждават, че училищното ръководство се допитва до тях при взимането на повечето управленски решения. Според 81% от отговорилите на този въпрос учители, ръководството се допитва до тях.

Същото се отнася до наличието на ясни и прозрачни процедури за взимане на управленски решения, които ръководството спазва. На фона на положителните оценки за участието на учителите все още има училища, в които учителите все още не се чувстват включени във взимането на решения и не определят процедурите като достатъчно прозрачни.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

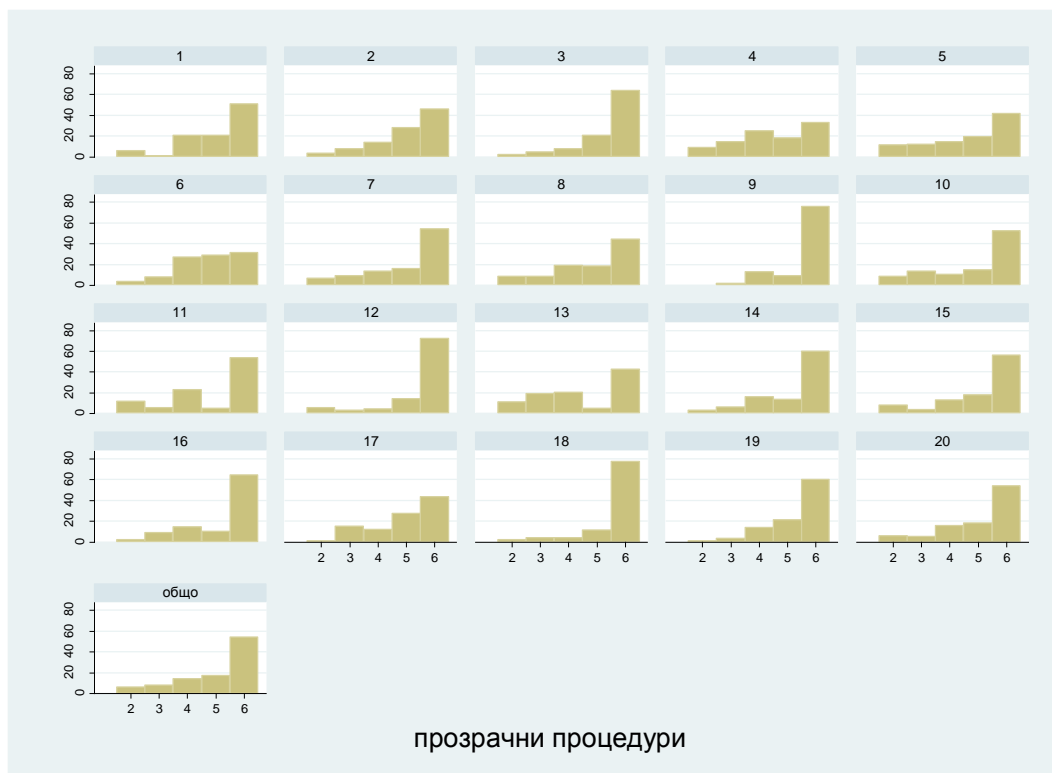

Европейски социален фонд

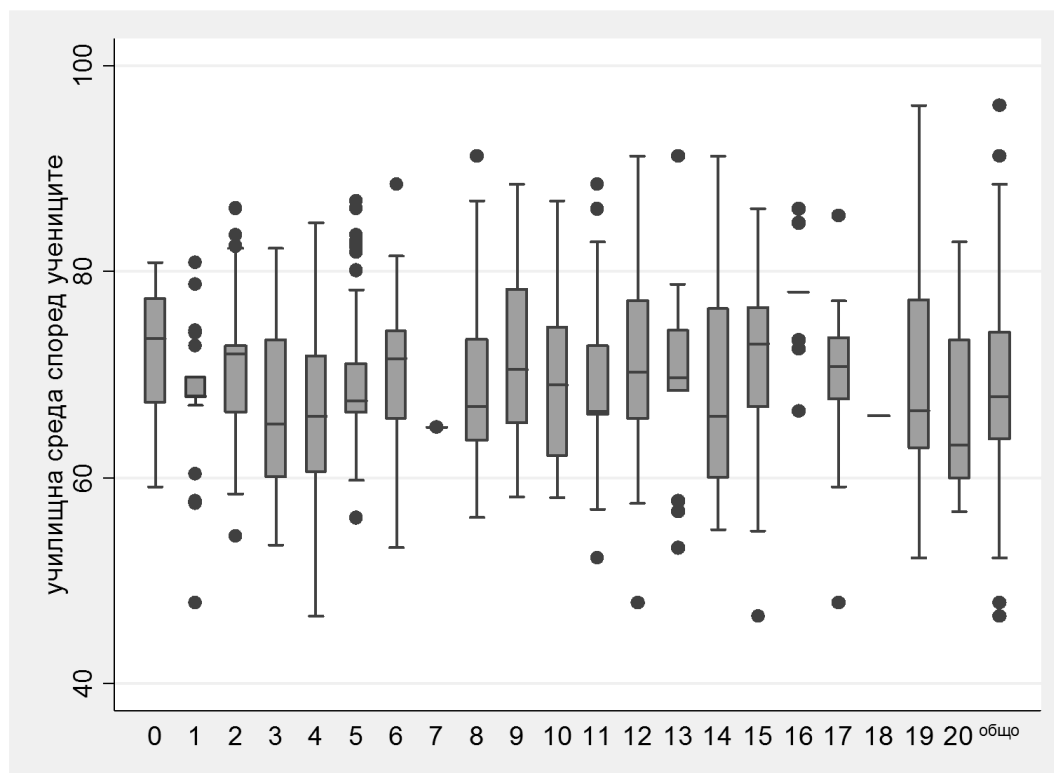
Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи

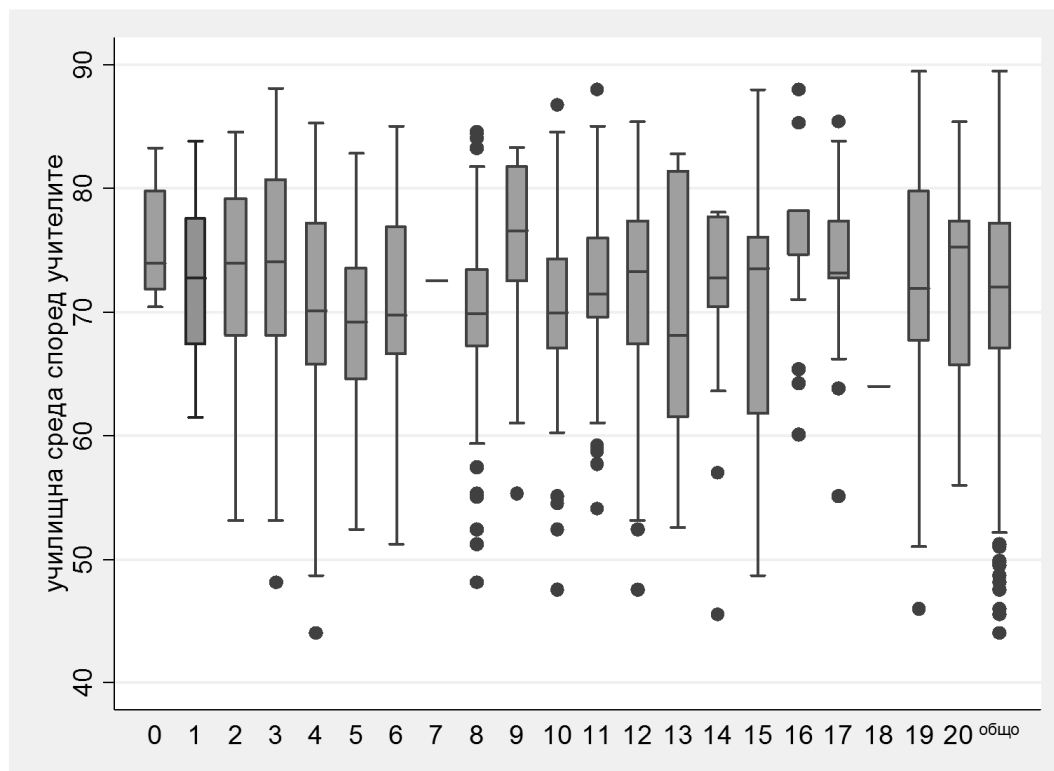
Училищна среда

Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците

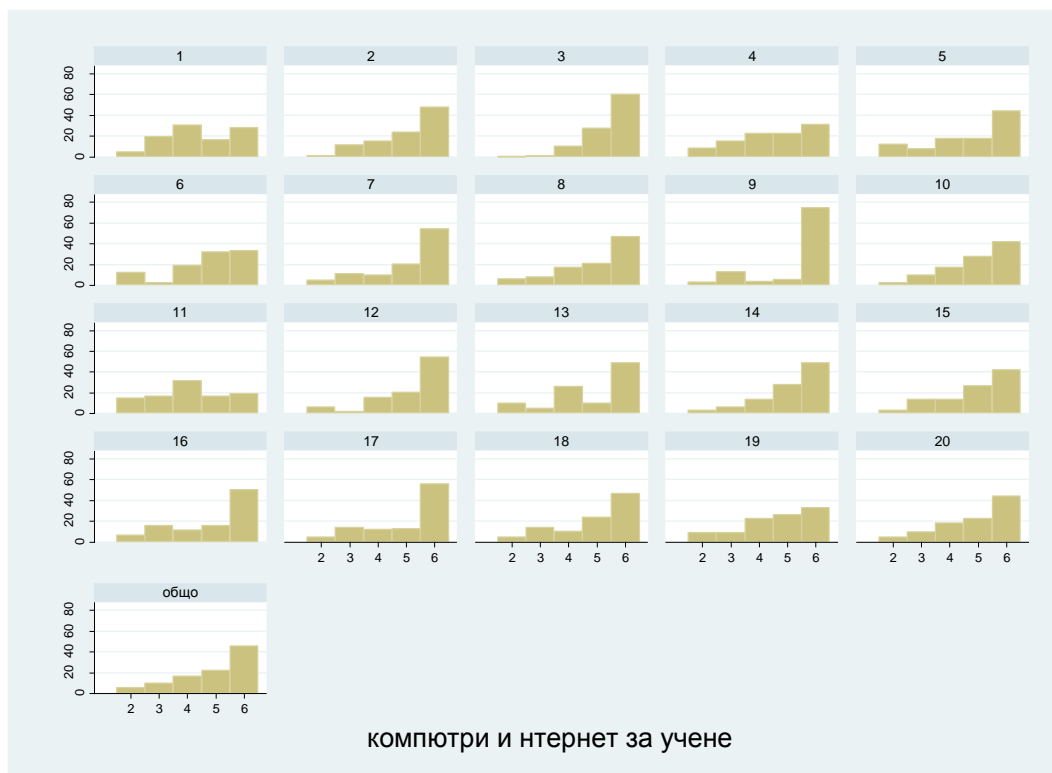
Оценката на училищната среда е комплексен индикатор, който включва отговорите на въпроси при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, засягащи материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината в училището. Медианната оценка, формирана на база мненията на учениците в секторна мрежа „Ветеринарна медицина“, е най-високата, в сравнение с другите секторни мрежи (близо 80 точки). Между отделните гимназии, включени в проекта, няма съществени разлики. Оценките по професионалните гимназии, причислени към секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ за проекта, са между 72 и 85 точки.

Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите

Оценката на училищната среда по училища, базирана на отговорите на учителите от секторна мрежа „Ветеринарна медицина“, е в границите между 60 и 88 точки. На фона на мнението на учителите от професионалното образование (Фигура 10) за средата, в която работят, 88 точки е и една от най-високите оценки. По професионалните гимназии, включени в проекта на МОН, не се наблюдават много големи разлики и липсват училища с екстремни оценки - оценките са в границата между 60 точки и 85 точки.

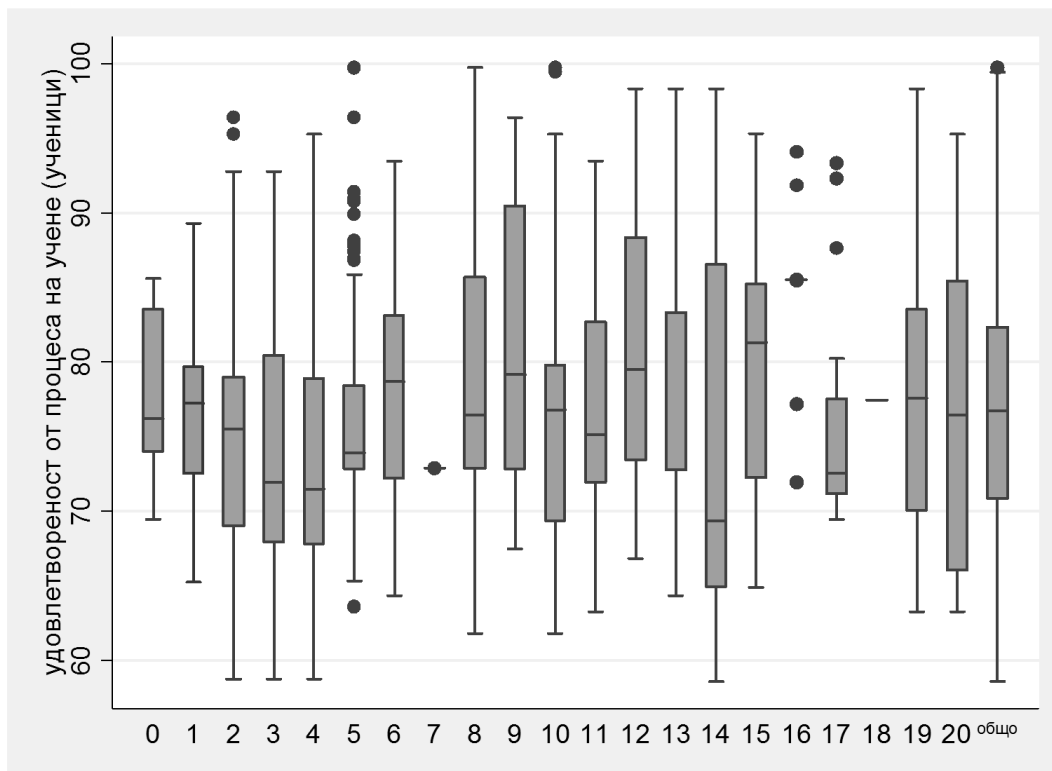
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете

Възможността за използване на съвременна компютърна техника и интернет в часовете е един от компонентите на индикатор училищна среда (Фигура 11). Скалата е с нарастващи положителни оценки от ляво на дясно. Става ясно, че учителите от тази секторна мрежа са много доволни от осигуреността и възможността за работа с компютри и информационни технологии, за разлика от други секторни мрежи, където това не е така. На този факт трябва да се обърне внимание, тъй като компютрите са станали част от професионалното оборудване във всички сфери и са нужни при практикуването на повечето професии.

Организацията на учебния процес и оценяването

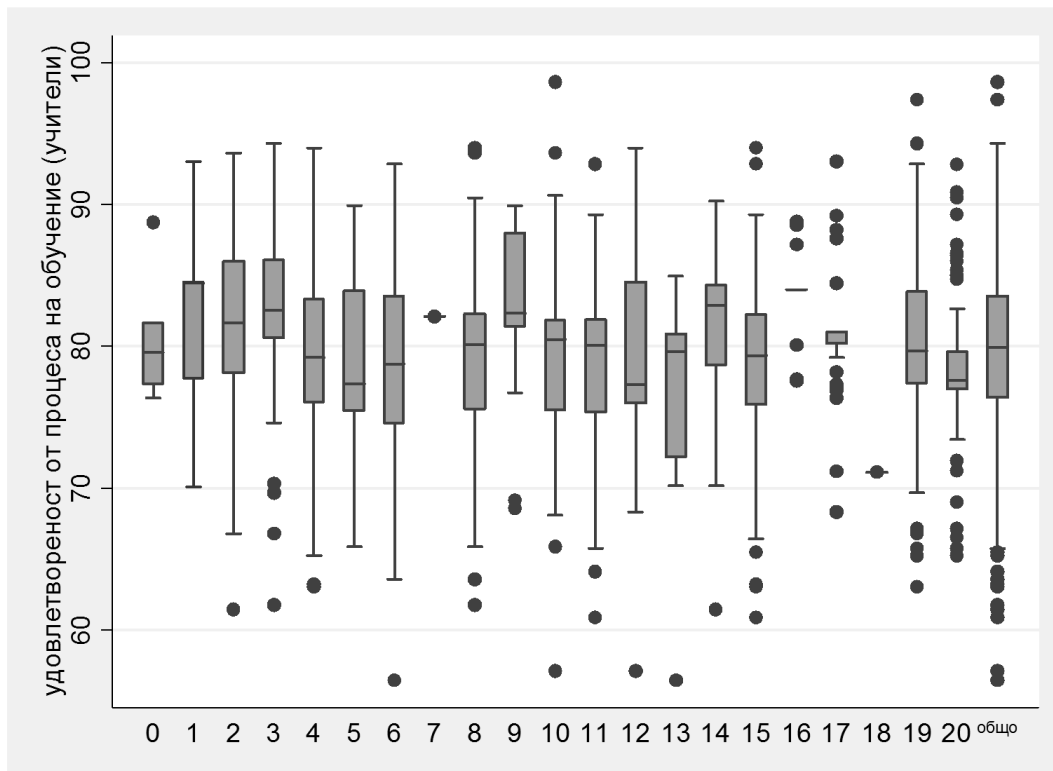
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)

Индикаторите се базират на оценка по скала от 0 до 100 при провеждане на анкетното проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред ученици и учители за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на учене при учениците от секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ е с най-високата медиана за цялото професионално образование - приблизително 85 точки от 100 възможни, това донякъде се дължи и на малкия брой училища в тази секторна мрежа. Професионалните гимназии от секторна мрежа „Ветеринарна медицина“, включени в проекта на МОН, са от училищата с висока удовлетвореност на учениците, съответно за трите училища точките са: 85, 94 и 77 точки.

Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)

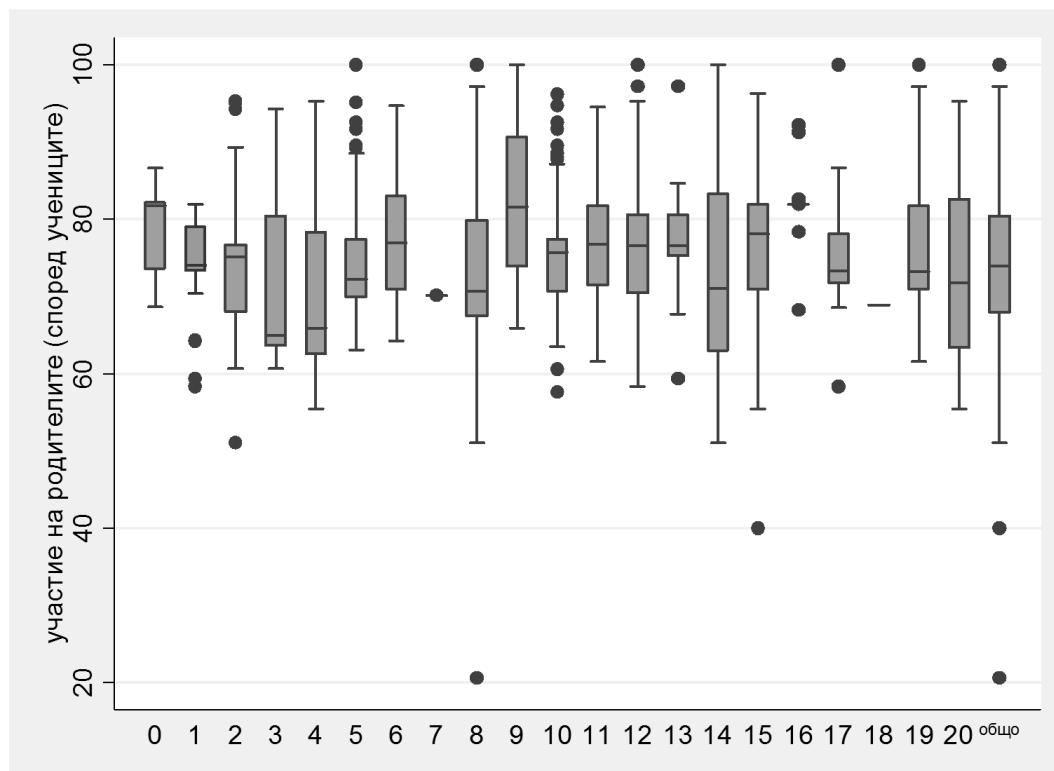

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от проведеното анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учители за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на обучение при учителите от секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ е около 85 точки от 100 възможни, тя е по-висока от медианата за цялото професионално образование (Фигура 13). Разсейването на оценките, дадени от учителите по училища, е малко - разстоянието между 10-тия и 90-тия перцентил е в рамките на 11 точки. Учителите в изследваните училища в проекта на МОН са дали високи оценки по този критерий - в границата от 78 до 89. Тези оценки показват удовлетвореност на учителския екип.

Партньорства и родителско участие

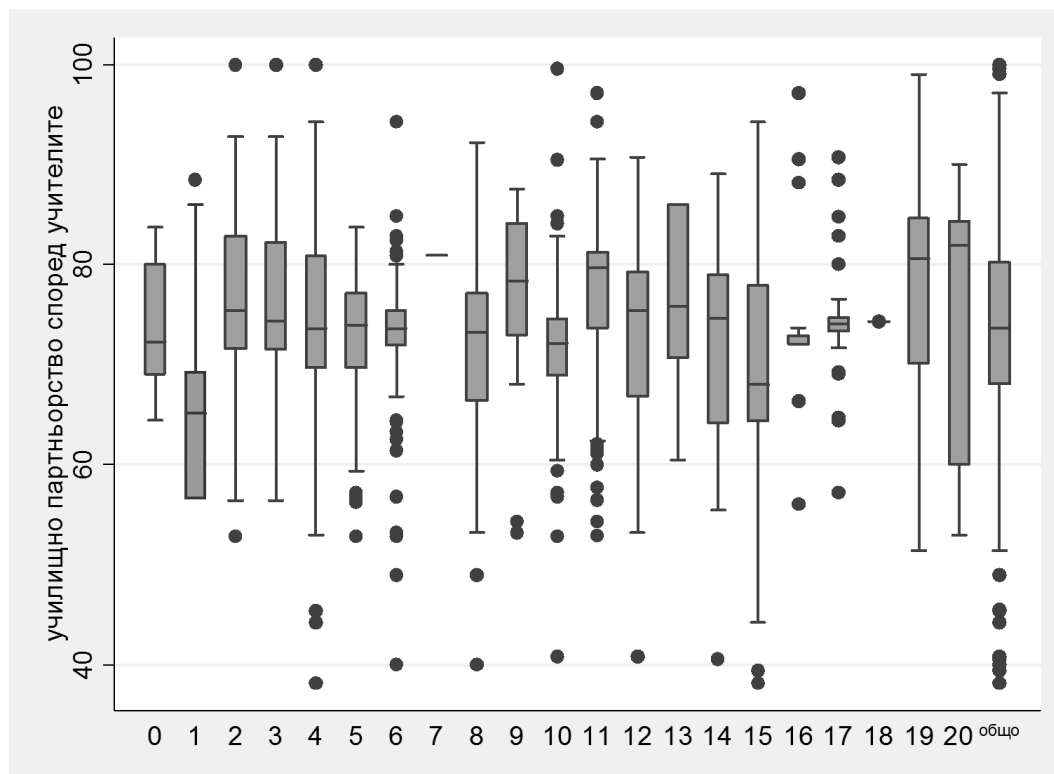
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от проведеното анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч. партньорството между училището, родители на ученици и работодатели.

Според учениците от секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ участието на родителите може да бъде оценено на около 82 точки при максимум 100 точки (Фигура 14). Разсейването на данните на училищата, включени в проекта на МОН, е малко, което означава, че вероятно по отношение на ангажирането на родителите в училищния живот практиките на училищата в секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ си приличат. Оценките им са високи - между 78 и 91 точки.

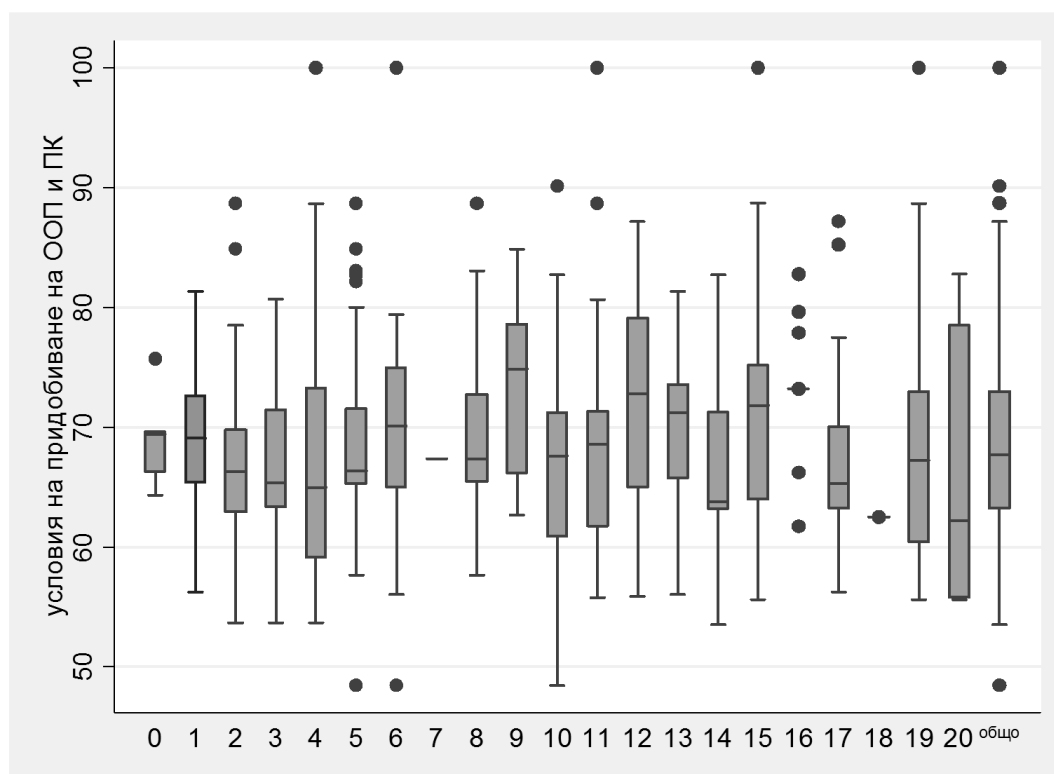
Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите

В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ няма хомогенност на оценките от страна на учителите за степента на развитие на партньорски отношения между училището от една страна и родителите, висшите училища и бизнеса от друга - има екстремно високи и екстремно ниски оценки (Фигура 15). За професионалните гимназии, включени в проекта на МОН, оценките се движат от 56 до 88 точки, като 56 точки е екстремно ниска оценка. Няма училища от проекта на МОН, причислени към тази секторна мрежа, които да са с екстремно високи оценки. Относно партньорството с родителите и други организации, в секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ трябва да се обърне повече внимание и да се направят промени. Прегледът на данните показва, че по-ниските оценки от учителите са основани на усещането за ниска ефективност на училищното настоятелство, докато отношенията с бизнеса, например при организиране на стажове и други съвместни инициативи, са оценени позитивно.

Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация

Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка, базирана на данни от проведеното анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, дадена от учениците за удовлетвореността им от придобиваната общообразователна и професионална подготовка.

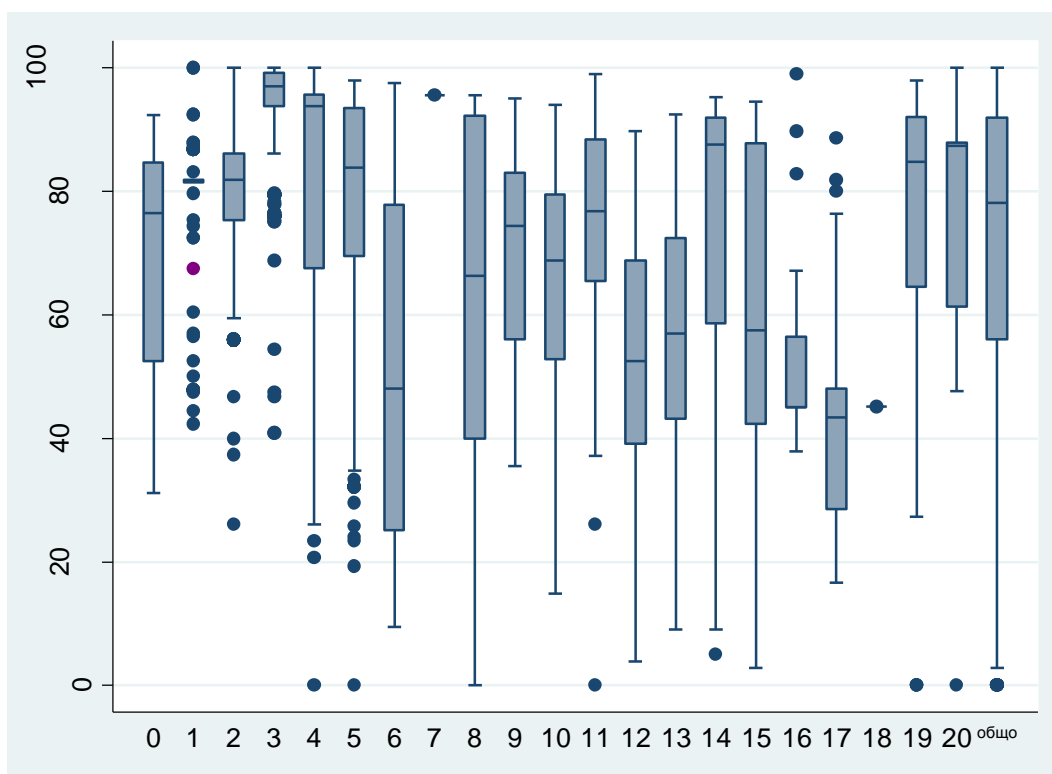
Степента на удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация достига около 74 точки от 100 възможни. На фона на дадените оценки в секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ училищата, които участват в проекта, са получили оценка от учениците около и над средната. Училищата, избрани да участват в проекта на МОН, получават оценка между 66 и 83 точки, което нарежда секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ на висока позиция. Това показва, че според учениците те получават добра общообразователна и професионална подготовка.

Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот

Тази група индикатори се базира на обективни данни за дела на учениците, които са положили успешно държавен зрелостен изпит (ДЗИ) и държавен изпит по професията (ДИП), за дела на отпадналите и дела на продължилите в следваща степен на образование, субективни индикатори за удовлетвореността на учениците от придобитата квалификация и субективни данни за удовлетвореността на представители на бизнеса. Тези индикатори са ключови за анализа на ефективността на училищата в професионалното образование.

Ученици, положили успешно Държавни зрелостни изпити и Държавен изпит по професията

Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно Държавни зрелостни изпити

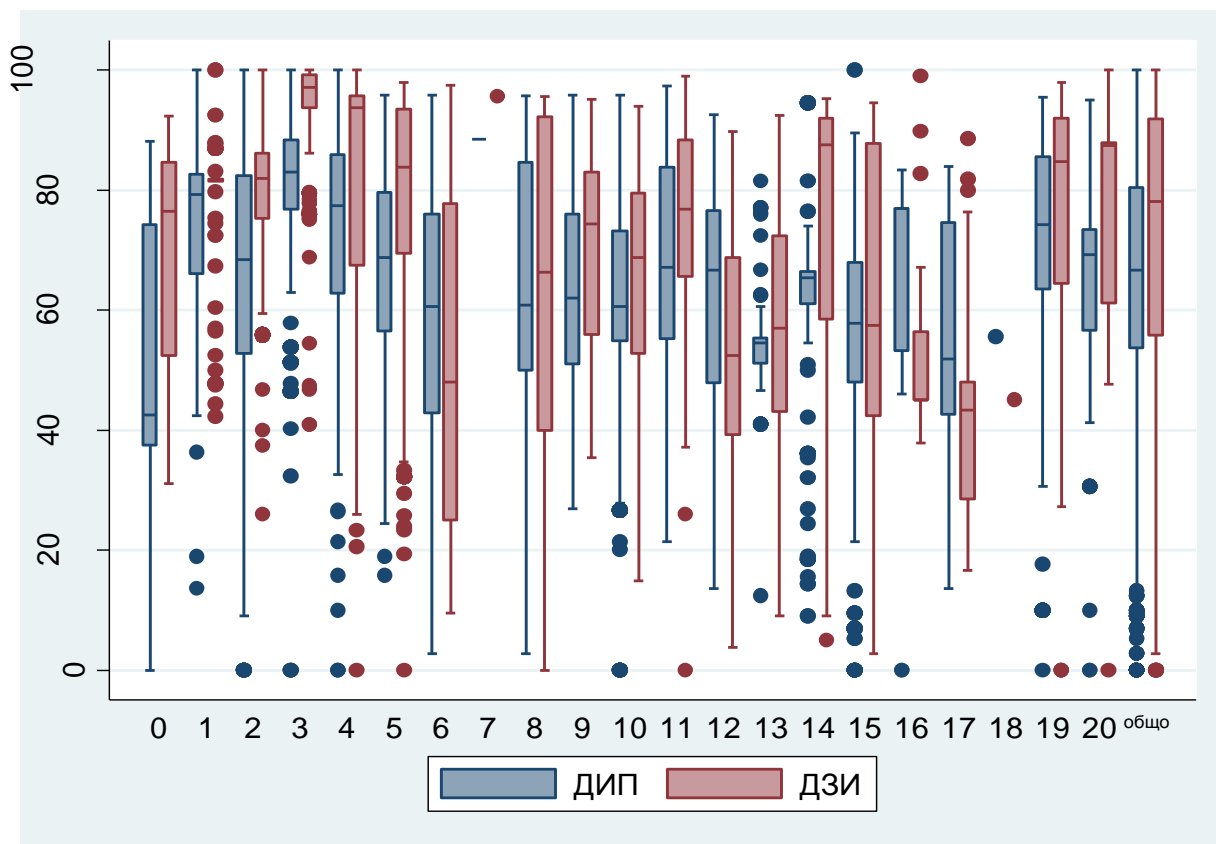
Данните за изчисляване на индикатора са от Информационната система на образованието и включва данни за ДЗИ за учебна година 2013/2014 (м. май) и данни за ДИП към юни 2014 г.

Индикаторът е изчислен на училищно ниво и показва % ученици от записаните в 12 клас, положили успешно двата изисквани по закон зрелостни изпита – по Български език и литература и по втори избираем от учениците предмет. В дела на учениците, положили успешно държавните зрелостни изпити, има съществени разлики между секторните мрежи, а също и между училищата в рамките на не малко от секторните мрежи .

В секторната мрежа обаче има и училища, в които под 50% не успяват да положат успешно зрелостните изпити. Очевидно по този индикатор анализът трябва да бъде направен училище по училище.

Вниманието би следвало да бъде насочено към училищата, които са включени в проекта на МОН. В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ има училище, което е с притеснително нисък процент на успеваемост - 38%. Второто училище е също със сравнително нисък процент - 51%. Третото училище обаче има голяма успеваемост - цели 90%. И при ДИП успеваемостта не е голяма. Две от училищата са с 53%, а третото е с 0%.

Фигура 18. Дял на учениците, положили успешно държавните зрелостни изпити и държавния изпит по професията

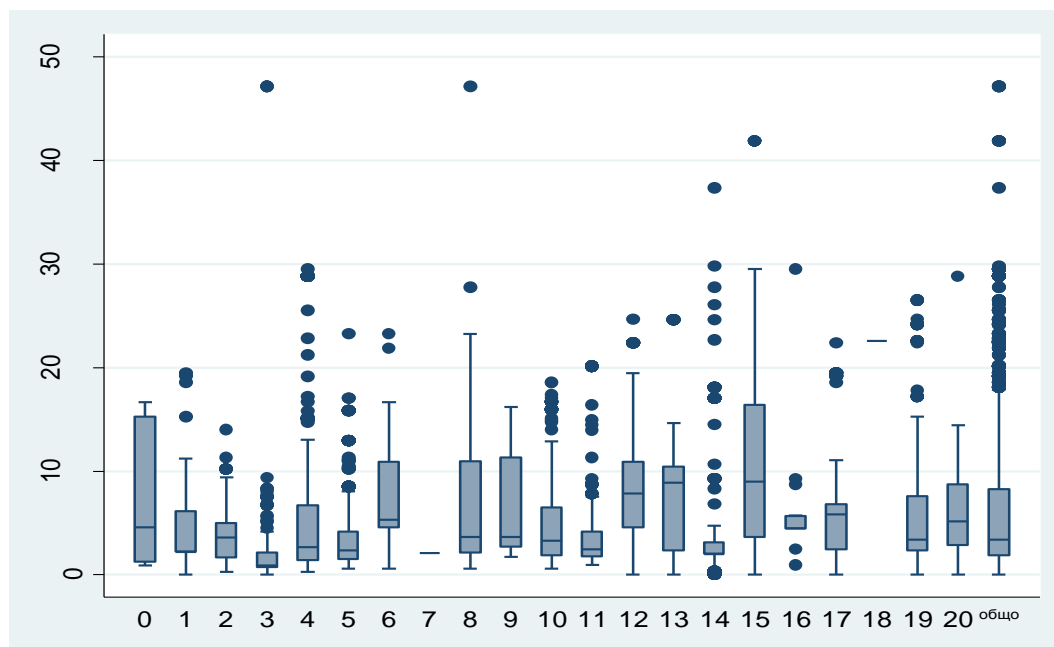
Данните за изчисляване на индикатора са от Информационната система на образованието и включва данни за ДЗИ за учебна година 2013/2014 (м. май) и данни за ДИП към юни 2014 г.

В левия сектор на колона 16 (Фигура 18) в синьо са представени данните за държавния изпит по професията, а непосредствено до тях в десния сектор и с червен контур са данните за държавните зрелостни изпити за секторна мрежа „Ветеринарна медицина“. За разлика от другите секторни мрежи, фигурата показва, че няма съществена разлика в секторната мрежа между дела на учениците, успешно положили Държавния изпит по професията и Държавните зрелостни изпити. Това показва, че като цяло учениците от тази секторна мрежа смятат да упражняват изучаваната професия. Вниманиe изискват данните за училището с много нисък дял на учениците, които са успели да положат успешно Държавен изпит по професията. Оценките от Държавния зрелостен изпит по български език са малко по-ниски от оценките по Държавен зрелостен изпит по избираем предмет.

При наблюдаваните професионалните гимназии се вижда, че те имат изключително нисък процент - от 5% до 21% ученици, продължили обучението си във висше училище. Това говори, че голяма част от учениците от тази секторна мрежа започват да работят след завършването на професионалната гимназия.

Отпаднали ученици

Фигура 19. Дял на отпадналите ученици

Данните за изчисляване на индикатора са на базата на данни от Информационната система на образованието. Информацията е за отпаднали от професионални паралелки за последната година, като за отпаднали се считат ученици, които са записани в клас, различен от 12-ти, през предишната учебна година (2012/2013), и не са записани в нито едно училище в нито една паралелка (вкл. общообразователна) за текущата учебна година (2013/2014).

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

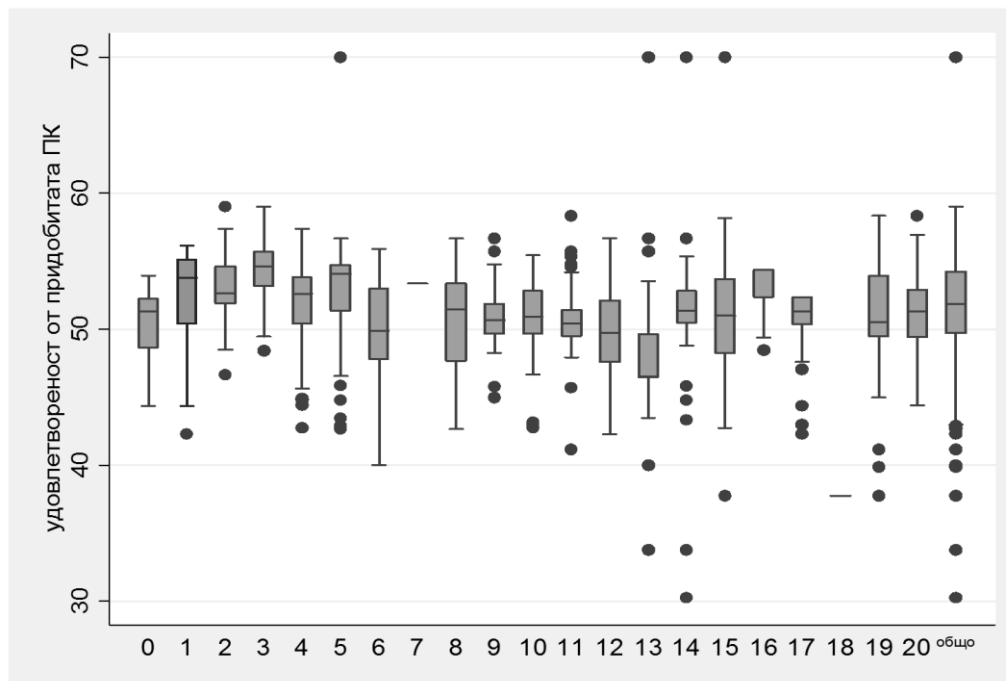

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

В дела на отпадналите ученици по секторни мрежи (Фигура 20) има значими разлики. В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ (колона 16) има училища, които показват екстремно високи нива на отпадане (черните точки в горната част на колоната). Две от училищата в проекта са в ниските нива на отпадане – 9%, но има и едно с високо ниво на отпадане - стойността е 29%. Интересно би било да проследим и останалите показатели за училището с най-високо ниво на отпадане в тази секторна мрежа (в цветните полета са означени субективните индикатори, базирани на социологическите проучвания сред учители и ученици в това училище):

1.10б Училищен мениджмънт - оценка на ученици	92,40420532	и
1.10в Училищен мениджмънт - оценка на учители	81,68384552	и
1.11б Училищна среда - ученици	84,75189972	и
1.11в Училищна среда - учители	85,28634644	и
1.12б Обучение и учене - ученици	94,0879364	и
1.12в Обучение и учене - учители	88,57142639	и
1.13б Училищно партньорство - ученици	91,32257843	и
1.13в Училищно партньорство - учители	88,19876099	и
1.14 Удовлетвореност учащи	77,86482239	и
3.1б Държавен изпит по професията	53,19149017	
1.6 Квалифицирани преподаватели по професии и специалности в училището	74,44444275	и
3.1а Държавен зрелостен изпит	37,83783722	
3.2 Дял отпаднали	29,49640274	
3.3 Дял продължили обучението си	5,319149017	
3.7 Удовлетвореност от придобиваната квалификация	51,01123428	и

Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация

Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от проведеното анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учениците за удовлетвореността от придобитата професионална квалификация, в т.ч. отношението им към училището, плановете им за развитие след като го завършат и качеството на подготовката, която получават.

Като цяло за системата на професионалното образование може да се каже, че удовлетвореността на учениците от придобиваната професионална квалификация (Фигура 20) не е много висока, а сред училищата има такива с много ниски показатели за удовлетвореност.

Удовлетвореността на учениците от придобиваната професионална квалификация в секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ (колона 16) се доближава до останалите секторни мрежи. Като цяло за секторната мрежа няма училища с екстремно високи, но има екстремно ниски оценки. Ниските оценки показват високо ниво на неудовлетвореност и усещане за ниска приложимост на знанията и уменията, придобити в рамките на обучението. Училищата, участващи в проекта не са сред екстремните оценки, те получават оценка близка до средната в диапазона 49-52 точки. Така на фона на по-високите субективни оценки за училищата, средата, учителите и ученето и оценяването, които учениците дават, усещането им за лична полза и добавена стойност от придобиваното образование е умерена.

Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии

Оценката на работодателите за степента, в която новозавършилите професионално образование са готови да започнат работа по специалността, се базира на анализ на отговорите от проведеното анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред работодатели за удовлетвореността от знанията и уменията на завършилите.

От секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ в извадката са попаднали малък брой работодатели - 18. Това се дължи отчасти и на структурата на сектора в икономиката.

Данните за секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ показват, че 44% от анкетираните работодатели, които наемат хора от професионалните гимназии, смятат, че завършилите професионални училища „покриват изискванията за изпълнение на задачите си, но се нуждаят от допълнително наставничество на работното място“ - реалистичното очакване, което като минимум би трябвало да имаме към професионалното образование. За разлика от други секторни мрежи, в тази голяма част от работодателите (39%) споделят мнението, че завършилите професионални училища „покриват всички изисквания за изпълнение на задачите си и нямат нужда от допълнителни обучения или наставничество“. И нито един работодател не споделя мнението, че младите работници, завършили средно професионално образование, „надхвърлят изискванията за изпълнение на поставените им задачи“.

При тези нива на удовлетвореност на работодателите партньорството им с професионалните гимназии в секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ е фокусирано върху дейности в посока осигуряване на работна ръка. В секторна мрежа „Ветеринарна медицина“ близо 82% от анкетираните работодатели заявяват, че наемат служители със средно професионално образование, цели 88% информират гимназиите за свободни работни места и 82% от работодатели заявяват, че предлагат работа на изявени ученици, които вече са завършили средно професионално образование. Делът при наемане на ученици над 16 г., които все още се обучават, е същият - 82%.

Значително по-малък дял работодатели се ангажират с предоставяне на финансова подкрепа или предоставяне на оборудване - около 18%, едва 6% осигуряват възможност на учителите да наблюдават или участват в работата на фирмата, малък е процентът - 6%, при осигуряване стипендии за изявени ученици. Цели 88% от анкетираните осигуряват база за стаж и/или учебни практики, а 77% заявяват, че мнението им е било търсено при изготвянето на учебните програми.

5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарти) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател.

Бенчмарк анализът е направен с използване на методите за анализ на границата на ефективност. Анализираните единици са училища, групирани по секторни мрежи. За всяко училище е изчислен количествен показател за ефективността, посочено е мястото му в скалата на ефективност и са получени препоръки за подобрения по отделни индикатори. Наблюденията са коментирани на ниво секторни мрежи. Тъй като при анализа на ефективността общият контекст е решаващ за разбирането на ролята на отделните фактори, не беше подходящо резултатите да се коментират изолирано от останалите. Направен е и анализ дали е подходящо референтни училища, от които може да бъде почерпен опит, да се търсят само в секторната мрежа или е добре това да става в цялата съвкупност от средни професионални училища. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.

Проблемните моменти при въвеждането на ЕСУПО, както и полезността на отделните индикатори, са разгледани в контекста на цялата система на средното професионално образование. Подбраните до момента индикатори са валидни за всички секторни мрежи и имат голямото предимство да позволяват сравнимост. Най-добре изпълняват тази функция индикаторите, които освен останалите си полезни свойства като релевантност, надеждност, измеримост, ниска чувствителност към незначителни промени в контекста, успяват да диференцират добре различните училища и различни съвкупности от училища, каквито са секторните мрежи. Затова най-подходящо е тези индикатори да бъдат разгледани за всички секторни мрежи едновременно. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

Списък на фигурите в текста

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа изкуства и в професионалното образование като цяло.....	6
Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището.....	7
Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми	8

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно	9
Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците	10
Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес	11
Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения	12
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи	13
Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците	14
Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите	15
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете ...	16
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)	17
Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)	18
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците	19
Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите	20
Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация	21
Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно Държавни зрелостни изпити	22
Фигура 18. Дял на учениците, положили успешно държавните зрелостни изпити и държавния изпит по професията	23
Фигура 19. Дял на отпадналите ученици	24
Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация	26